

UCHWAŁA NR L/470/2022
RADY MIEJSKIEJ W KŁODZKU

z dnia 24 listopada 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 559, z późniejszymi zmianami) oraz art. 176 ust. 1 i art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 447, z późniejszymi zmianami) Rada Miejska w Kłodzku ustala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kłodzka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

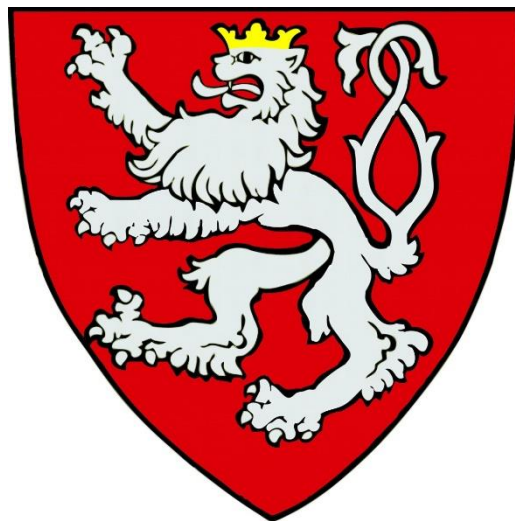
Przewodnicząca
Rady Miejskiej w Kłodzku

Elżbieta Żytyńska

Załącznik nr 1 do Uchwały nr L/470/2022
Rady Miejskiej w Kłodzku
z dnia 24.11.2022 r.

GMINA MIEJSKA KŁODZKO

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY NA
LATA 2022-2024**

KŁODZKO

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
Rozdział I Realizacja zadań w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.....	5
1. Sytuacja demograficzna i diagnoza społeczna Gminy Miejskiej Kłodzko.....	5
2. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.....	14
3. Asystent rodziny	18
Rozdział II Wsparcie rodzin z dziećmi Gminy Miejskiej Kłodzko	23
1. Zasiłki rodzinne	24
2. Realizacja zadań w ramach ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.....	26
Rozdział III Projektowane wsparcie rodzin Gminy Miejskiej Kłodzko w latach 2022-2024.....	30
1. Baza instytucjonalna wsparcia rodziny na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko.....	30
2. Analiza SWOT	33
3. Adresaci Programu	36
4. Cel operacyjny i cele szczegółowe oraz kierunki działań	36
5. Partnerzy i źródła finansowania	38
6. Działania, prognoza i ewaluacja celów szczegółowych	38
7. Monitoring i ewaluacja	43
Podsumowanie	44
Bibliografia	45

Wstęp

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę społeczną. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączą go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozzerwalne (za wyjątkiem porzucenia, rozwodu)¹.

Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. W wyniku reorganizacji władzy rodzinnej, znaczącą jej część w rodzinie przejmuje matka – żona. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych². Według Jana Żebrowskiego zmiany w strukturze wewnętrznej rodziny obejmują trzy zasadnicze elementy:

1. zmianę pozycji i ról małżonków,
2. zmianę pozycji dziecka w rodzinie,
3. proces autonomizacji jednostki³.

Główną przyczyną kształtowania się modelu partnerskiego w rodzinie jest wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej kobiety, która stanowi o poszerzeniu jej samodzielności życiowej. Kobiety - matki podejmują pracę zawodową, dążą do samorealizacji, niezależności. Rozwijają swoje pasje i zainteresowania. Nie poświęcają już całej swojej uwagi i czasu tylko na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni nie są już tylko jedynymi żywicielami rodziny, ale również uczestniczą w pracach domowych, w opiece i wychowywaniu dzieci.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na: poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne.

Przemiany gospodarczo-kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały znaczny wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego.

Pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starych, migracje oraz lokalnym tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny itp.

¹ Kawula S, Brągiel J, Janke A., *Pedagogika rodziny*, Toruń 1999, s. 49.

² Cudak S., *Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego*, [w:] *Pedagogika rodziny*, red. S. Cudak, Kielce 2007, s. 7.

³ Żebrowski J., *Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej*, [w:] *Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie*, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001, s.23.

Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przewyższanie istniejących dysfunkcji.

Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na matki, gdyż to głównie kobiety są beneficjentami pomocy społecznej.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny.

Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom naturalnym przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, aby zarówno działania, jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji itp.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonała podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Poniższa tabela przybliży ten podział.

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
<ul style="list-style-type: none">• profilaktyka - wspieranie rodziny,	<ul style="list-style-type: none">• piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna,• usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,• adopcja.	

<ul style="list-style-type: none">• asystent rodziny,• placówki wsparcia dziennego,• rodziny wspierające,• inne podmioty lub instytucje działające na rzecz rodziny.	<ul style="list-style-type: none">• rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka,• placówki opiekuńczo - wychowawcze,• usamodzielnianie,• organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator),• rodziny pomocowe.	<ul style="list-style-type: none">• ośrodek adopcyjny,• regionalna placówka opiekuńczo - terapeutyczna,• interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny.
---	--	--

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o ustawę wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
5. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
8. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
10. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
11. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
12. Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r.,
13. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
14. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
15. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
16. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
17. Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. 2018 poz. 1007),
18. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Kłodzko na lata 2017-2022.

Rozdział I Realizacja zadań w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

1. Sytuacja demograficzna i diagnoza społeczna Gminy Miejskiej Kłodzko

Kłodzko to centrum regionu o charakterze typowo turystycznym i wypoczynkowym, największe miasto Ziemi Kłodzkiej - jednego z najpiękniejszych zakątków południowo - zachodniej Polski, będące stolicą historycznego hrabstwa kłodzkiego. Leży w północno-

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

wschodniej części Kotliny Kłodzkiej, u południowo-zachodnich podnóży Gór Bardzkich na wysokości ok. 290-370 m.

Według aktualnych danych statystycznych na koniec 2021 roku Gmina Miejska Kłodzko liczyła 24465 mieszkańców. Analiza sytuacji demograficznej dokonana na podstawie lat 2018-2021 wskazuje na coroczne zmniejszanie się liczby mieszkańców Kłodzka. Dokonując porównania rok do roku, wyraźnie widać tendencję spadkową: w roku 2019 liczba mieszkańców spadła o 367 osób, w roku 2020 o 431 osób, a w roku 2021 o 535 osób. natomiast względem 2018 roku o 1333 osoby.

Niewątpliwie do znacznego spadku ludności Kłodzka w ostatnich dwóch latach przyczyniła się pandemia wirusa SARS-coV-2, jednakże tendencja spadkowa liczby ludności Kłodzka utrzymuje się niezmiennie od około 10 lat.

Tabela 2. Stan ludności w Gminie Miejskiej Kłodzko w latach 2018-2021

Stan ludności	2018	2019	2020	2021
Ogółem	25798	25431	25000	24465
mężczyźni	11991	11747	11512	11245
kobiety	13807	13684	13488	13220

Źródło: Urząd Miasta w Kłodzku.

Tabela poniżej pokazuje ogromną tendencję spadkową liczby mieszkańców Kłodzka - liczba zgonów znacznie przewyższa liczbę urodzeń. Niewątpliwie powiększona liczba zgonów w latach 2020-2021 w stosunku do lat ubiegłych to także smutny efekt pandemii w Polsce, jednakże z przedstawionej powyżej analizy demograficznej można wnioskować, iż trend spadkowy się utrzyma i w następnych latach liczba mieszkańców będzie stale maleć, a społeczeństwo Kłodzka będzie się sukcesywnie starzeć.

Tabela 3. Urodzenia i zgony w latach w latach 2018-2021

lata	zgony	urodzenia
2018	353	181
2019	353	196
2020	416	157
2021	482	147

Źródło: Urząd Miasta w Kłodzku.

Rozwiązywanie problemów społecznych oraz wspieranie rodziny w Gminie Miejskiej Kłodzko realizowane są przede wszystkim przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku przy ścisłej współpracy z organizacjami administracji rządowej, środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami oraz organizacjami społecznymi i zespołem interdyscyplinarnym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Z analizy danych sprawozdawczych Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłodzku wynika, iż w roku 2021 z różnych form pomocy społecznej (z wyłączeniem świadczeń rodzinnych) skorzystało 1910 osób, co stanowi około 8 % mieszkańców miasta Kłodzka. Jednocześnie - porównując dane z lat ubiegłych – wynika, że mimo że liczba mieszkańców naszego miasta spada, to jednak rośnie procent osób korzystających z różnych form pomocy społecznej (w 2017 r. było to 7 %).

Tabela 4. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2018-2021

LATA	2018		2019		2020		2021	
Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
rodziny ogółem:	1208	2146	1145	2027	1167	2081	1125	1910
<i>o liczbie osób:</i>								
1	794	794	692	692	723	723	714	714
2	158	316	209	418	177	354	200	400
3	97	291	117	351	125	375	114	342
4	83	332	79	316	85	340	50	200
5	44	220	42	210	55	275	33	165
6 i więcej	32	193	6	40	2	14	14	89
w tym (z wiersza 1) rodziny z dziećmi ogółem	305	1010	277	968	220	763	203	705
<i>o liczbie dzieci:</i>								
1	119	246	109	244	78	178	74	171
2	101	345	99	344	81	276	75	255
3	54	218	46	229	40	177	30	134

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

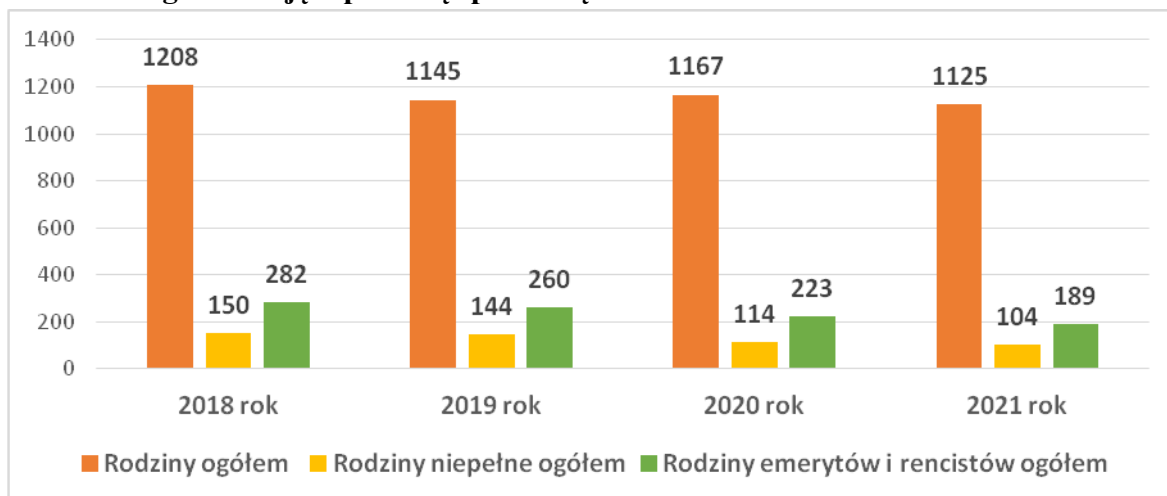
4	17	94	14	85	14	80	13	69
5	10	65	6	39	7	52	7	44
6	2	19	2	15	0	0	2	15
7 i więcej	2	23	2	15	0	0	2	17
rodziny niepełne ogółem:	150	465	144	431	114	344	104	323
<i>o liczbie dzieci:</i>								
1	57	120	59	118	46	92	43	94
2	53	172	48	144	40	120	32	96
3	30	121	25	100	18	72	18	75
4 i więcej	10	52	12	69	10	60	11	58
rodziny emerytów i rencistów ogółem:	282	409	260	377	223	286	189	240
<i>o liczbie osób:</i>								
1	206	206	185	185	175	175	158	158
2	53	106	51	102	38	76	17	34
3	12	36	13	39	8	24	9	27
4 i więcej	11	61	11	51	2	11	5	21

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne na podstawie sprawozdań za lata 2018-2021.

Po dokonanej analizie danych statystycznych przedstawionych w tabeli nr 4 należy stwierdzić, iż w każdym przedstawionym przypadku tj. rodziny ogółem, rodziny niepełne ogółem oraz rodziny emerytów i rencistów ogółem, największy wskaźnik odnotowano w jednoosobowych gospodarstwach domowych i w gospodarstwach domowych niepełnych rodzin wyłącznie z jednym dzieckiem. Zauważyć także należy, iż sukcesywnie rok do roku spada liczba rodzin, a wraz z tym liczba osób w rodzinach, które są objęte pomocą społeczną. Nie znaczy to jednak, że polepszyła się sytuacja mieszkańców Kłodzka – ten spadek jest wynikiem zmniejszania się liczby mieszkańców naszego miasta, a w każdym roku około 8 % mieszkańców korzysta z różnych form pomocy społecznej.

Poddano analizie również trzy główne kryteria wspomniane powyżej za okres 2018-2021. Porównanie danych przedstawiono poniżej w wykresie nr 1.

Wykres nr 1. Rodziny ogółem, rodziny niepełne ogółem oraz rodziny emerytów i rencistów ogółem objęte pomocą społeczną w latach 2018-2021

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne na podstawie sprawozdań za rok 2018, 2019, 2020 i 2021.

Na powyższym wykresie zauważa się systematyczny spadek wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz zmniejszenie ilości rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej. Zauważyć należy jednak, iż także po raz pierwszy od kilku lat odnotowuje się systematyczny spadek wśród osób starszych w obszarze rodzin emerytów i rencistów. Z dokonanego rozeznania stwierdzić należy, iż sytuacja ta jest kolejnym elementem potwierdzającym, iż największy odsetek zmarłych z powodu pandemii i innych chorób odnotowuje się wśród osób starszych.

W konstruowaniu odpowiednich kierunków działań należy bezwzględnie w zwrócić uwagę na przyczyny trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. W tym celu opracowano powody przyznania pomocy w ujęciu statystycznym, przy czym należy zaznaczyć, iż w jednej rodzinie może występować kilka dysfunkcji jednocześnie.

Tabela 5. Powody przyznania pomocy w latach 2018-2021

Kryterium dysfunkcji	Rok 2018		Rok 2019		Rok 2020		Rok 2021	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	669	1207	616	1026	557	893	495	777
bezdomność	37	37	30	30	28	28	25	25
potrzeba ochrony macierzyństwa w tym: wielodzietność	15	56	20	79	17	65	10	37
	7	32	7	39	8	43	5	27
Bezrobocie	375	760	324	610	303	511	258	425
niepełnosprawność	424	610	400	609	333	563	286	386
długotrwała lub ciężka choroba	379	591	279	477	219	320	226	328

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	110	392	118	433	104	368	91	329
w tym:								
a) rodziny niepełne	78	264	93	361	73	222	55	166
b) rodziny wielodzietne	39	201	44	235	42	230	34	170
przemoc w rodzinie	32	99	41	123	49	147	49	132
Alkoholizm	44	50	48	58	29	33	23	24
narkomania	3	4	3	8	1	1	4	4
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	17	20	8	15	9	9	7	11
zdarzenie losowe	1	1	0	0	1	1	0	0
sytuacja kryzysowa	17	51	32	95	100	203	77	161

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne na podstawie sprawozdań za rok 2018, 2019, 2020 i 2021.

Powody przyznania pomocy określone za pomocą tabeli nr 4 wskazują spadek oraz wzrost problemów społecznych będących jednocześnie powodami przyznania wsparcia z systemu pomocy społecznej. Analizując powyższe dane, zwrócić uwagę należy, iż wyłania się pierwszych 5 powodów przyznania pomocy społecznej w badanych latach, wartością znacznie przewyższającą pozostałe dysfunkcje (pomimo możliwości systematycznego odnotowania spadku niektórych z nich).

Tabela 6. 5 powodów przyznania pomocy społecznej w latach 2018-2021 pod względem największego współczynnika ilości rodzin.

Kryterium dysfunkcji	Liczba rodzin 2018	Liczba rodzin 2019	Liczba rodzin 2020	Liczba rodzin 2021
ubóstwo	669	616	557	495
niepełnosprawność	424	400	333	286
bezrobocie	375	324	303	258
długotrwała lub ciężka choroba	379	279	219	226
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	110	118	104	91

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne na podstawie sprawozdań za rok 2018, 2019, 2020 i 2021.

Na pierwszym miejscu jako główny powód przyznania pomocy społecznej nadal plasuje się ubóstwo, w związku z czym jedną z najważniejszych form pomocy społecznej jest udzielanie świadczeń rodzinom nim dotkniętych. Rodzaje świadczeń są różne i szczegółowo opisuje je, a także warunki ich przyznania, ustawa o pomocy społecznej. Najważniejsze z nich

to zasiłki stałe wraz z ubezpieczeniem zdrowotnym, zasiłki okresowe oraz zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe.

Jednakże dla rodzin z dziećmi najważniejsza pomoc to świadczenia rodzinne i wychowawcze oraz pomoc w ramach innych programów państwowych – np. „Posiłek w domu i w szkole”. Świadczenia wychowawcze to przede wszystkim realizacja rządowych programów - Rodzina 500+ i „Dobry start”.

W stosunku do lat poprzednich zmienił się drugi powód przyznawania pomocy społecznej. W latach 2015-2017 było to bezrobocie, natomiast w latach 2018- 2021 jest to niepełnosprawność. Wynik ten najprawdopodobniej jest rezultatem pandemii koronawirusa, która spowodowała wzrost chorób spowodowanych komplikacjami po przejściu zakażenia, odwlekaniem diagnozowania i leczenia innych chorób oraz starzenie się w ogóle społeczeństwa Polski, które nie omija także naszego miasta. Proces starzenia to także stopniowa degradacja organizmu, na którą składają się długotrwałe, przewlekłe choroby i często w związku z tym nabyta niepełnosprawność, dlatego też nie dziwi, że czwartym powodem przyznawania pomocy społecznej jest właśnie długotrwała lub ciężka choroba.

Trzeci najczęstszy powód przyznania pomocy społecznej to bezrobocie, które ma szczególnie niekorzystny wpływ na jednostkę oraz rodzinę. Z analizy opracowanych danych dotyczących sytuacji demograficznej, o ile zauważyć można malejącą stopniowo grupę osób w wieku produkcyjnym, co korzystnie może wpłynąć na statystyczny poziom bezrobocia, to w dłuższym okresie czasu należy liczyć się z negatywnymi skutkami starzenia się społeczeństwa.

Dane dotyczące liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach 2018-2021 w podziale na poszczególne kategorie zostały przedstawione w poniższej tabeli. Możemy zauważyć, iż udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2018-2021 drastycznie się zwiększa, zwłaszcza w latach 2020 i 2021. Jest to niewątpliwie skutek pandemii koronawirusa, która przyczyniła się do upadku gospodarczego wielu małych firm – zwłaszcza nastawionych na turystykę, hotelarstwo i gastronomię. Jednocześnie zauważalne jest, że osoby długotrwale bezrobotne w latach 2018 - 2019 stanowiły prawie połowę wszystkich zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, natomiast w latach 2020 - 2021 stanowiły już ponad połowę mieszkańców Kłodzka zarejestrowanych w PUP.

Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Miejskiej Kłodzko na przestrzeni lat 2018-2021 oraz udział osób bezrobotnych według poszczególnych kategorii w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych w PUP

	31.12.2018 roku		31.12.2019 roku		31.12.2020 roku		31.12.2021 roku	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Ogółem	836	100	752	100	935	100	893	100
Kobiety	411	49,16	383	50,9	437	46,74	418	46,81
Mężczyźni	425	50,84	369	49,1	498	53,26	475	53,19

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

do 30 roku życia	180	21,53	168	22,34	170	18,18	159	17,81
powyżej 50 roku życia	240	28,71	202	26,86	234	25,03	237	26,54
długotrwale bezrobotni	416	49,76	368	48,94	468	50,05	510	57,11

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kłodzku.

Tabela 8. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Miejskiej Kłodzko na przestrzeni lat 2018-2021 w tym z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych w PUP

okres	ilość bezrobotnych		w tym z prawem do zasiłku	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
2018 rok	836	411	156	89
2019 rok	752	383	131	74
2020 rok	935	437	176	88
2021 rok	893	418	163	94

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kłodzku.

W związku z powyższymi danymi, ażeby nie ograniczać się tylko do wypłacania różnego rodzaju zasiłków rodzinom w trudnej sytuacji, ważnym działaniem wpływającym na prawidłowe funkcjonowanie rodziny i przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia jest aktywizacja zawodowa. W tym celu konieczna jest ścisła współpraca jednostek samorządu Gminy z instytucjami powiatowymi (głównie z Powiatowym Urzędem Pracy w Kłodzku i CIS), fundacjami, organizacjami społecznymi i stowarzyszeniami w celu wykorzystania dostępnych form aktywizacji zawodowej, a także bezpośrednia współpraca z sektorem przedsiębiorstw i zakładów pracy.

Jako ostatni - piąty sklasyfikowany powód przyznania pomocy z największymi wartościami wskazano bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ale bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – czyli problemy z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania lub systematycznego opłacania kosztów jego utrzymania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Trudna sytuacja życiowa ma bezpośredni wpływ na codzienne funkcjonowanie rodzin i jednostek. Rodziny potrzebują wsparcia na różnych etapach swojego życia. Skuteczna pomoc w tym zakresie może być osiągnięta, jeśli będzie przebiegać przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji działających na rzecz wsparcia rodzin i dzieci wymagających pomocy. Gminny system wsparcia rodzin powinien oferować szeroki

wachlarz pomocy, który stworzy możliwość skorzystania ze wsparcia adekwatnie do występującego problemu.

Kolejnym problemem prowadzącym do obniżenia sił rodziny oraz do osłabienia lub znacznego upośledzenia funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest problem alkoholowy. Zespół uzależnienia od alkoholu oraz picie szkodliwe ma negatywny wpływ nie tylko na samopoczucie fizyczne i psychiczne osób pijących, ale również ich rodzin.

Tabela 9. Procedura postępowania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020

GKRPA	2016	2017	2018	2019	2020	2021
liczba złożonych wniosków o wszczęcie procedury zobowiązania do leczenia uzależnienia od alkoholu	53	43	37	27	37	82
liczba osób skierowanych na badanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu przez biegłych	15	12	21	14	34	12
liczba wniosków skierowanych do sądu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu od uzależnienia od alkoholu	22	37	21	31	20	47

Źródło: Dane GKRPA w Kłodzku – w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022.

Problem alkoholowy w wielu przypadkach wiąże się ze zjawiskiem przemocy domowej. Na terenie miasta Kłodzka z przemocą domową spotykają się m.in. pracownicy socjalni, funkcjonariusze KPP, lekarze, pedagodzy, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W związku z powyższym, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie miasta Kłodzka funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny, który tworzy grupa specjalistów podejmujących się współpracy celem zapewnienia pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy. Działania Zespołu skierowane są do rodzin znajdujących się w kryzysie, niewydolnych wychowawczo i ukierunkowane są na rozwiązanie konkretnego problemu w rodzinie. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest:

- 1. integrowanie i koordynowanie działań podmiotów wchodzących w skład Zespołu oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,*
- 2. diagnozowanie przemocy w rodzinie,*
- 3. podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,*
- 4. działania informacyjno profilaktyczne - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,*
- 5. skoordynowana współpraca profesjonalistów łączących swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z pracy podmiotów, które reprezentują, zapewniająca skuteczne reagowanie na zjawiska aktów przemocy.*

Tabela 10. Ilość postępowań prowadzonych w ramach procedury „Niebieska Karta”

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
liczba postępowań w ramach NK prowadzonych ogółem w danym roku	58	56	87	141
w tym: liczba wszczętych procedur w danym roku	32	31	66	84
liczba zakończonych procedur NK ogółem	27	25	33	68
w tym: liczba zakończonych procedur NK z uwagi na ustanie przemocy w rodzinie	14	19	24	48
w tym: liczba zakończonych procedur NK z uwagi na brak zasadności podejmowania działań	13	6	9	20

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne na podstawie sprawozdań za rok 2018, 2019, 2020 i 2021.

Jak obrazuje to powyższa tabela, ilość postępowań prowadzonych w ramach procedury „Niebieska Karta” w roku 2020 i 2021 względem lat ubiegłych wzrosła ilość wszczętych procedur „NK”. Powyższe może świadczyć o zmianie świadomości społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i zgłaszanie jej właściwym instytucjom. Jednocześnie wzrasta również ilość prowadzonych postępowań z uwagi na fakt, iż w danym roku kontynuowane są działania w ramach procedur wszczętych w latach poprzednich. W roku 2021 zauważalny jest również wzrost zakończonych procedur „NK” co jest efektem realizacji działań długofalowych.

2. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Rodzina jest pierwszą i najważniejszą grupą, do której należymy od chwili urodzenia. Stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko życia, rozwoju i wychowania, z którym jest ono związane biologicznie, uczuciowo, kulturowo, materialnie i prawnie.

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny. Wspólnota samorządowa, podejmując swoje działania w określonych ramach prawnych, m.in. realizując programy osłonowe, wypełnia konstytucyjną zasadę udzielania szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.

To w rodzinie przebiega główny proces socjalizacji dzieci, kształtowane są ich osobowości oraz następuje przygotowanie do przyszłych ról społecznych.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina dotknięta nimi, bez pomocy z zewnątrz, często nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowych, dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wypełniała swoje funkcje.

Wsparcie to powinno być oferowane m.in. przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe działające w lokalnym środowisku.

Pomoc rodzinie powinna wyprzedzać pomoc świadczoną samemu dziecku i kompleksowo zabezpieczać potrzeby tej grupy społecznej. Cel ten można realizować zarówno poprzez działania polegające na wzmocnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny, jak też wsparciu materialnym służącym zabezpieczeniu jej potrzeb finansowych.

Realizowane w ramach niniejszego programu zadania koncentrują się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, kiedy dziecko umieszczone jest poza rodziną biologiczną, ażeby umożliwić mu powrotu do domu rodzinnego. Pomoc ukierunkowana jest na wzmocnienie lub odzyskanie przez rodziny zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Dotyczy to zarówno szeroko rozumianej interwencji w obszarze poradnictwa i rozwoju, jak też finansowej.

W sytuacji, gdy pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej stanowi zagrożenie dla jego bezpieczeństwa lub życia, koniecznym staje się odseparowanie go i umieszczenie w pieczy zastępczej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakazuje określonym służbom podejmowanie działań zabezpieczających dziecko. Rodzice są wówczas trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone, a sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej poprzez umieszczenie go poza rodziną biologiczną.

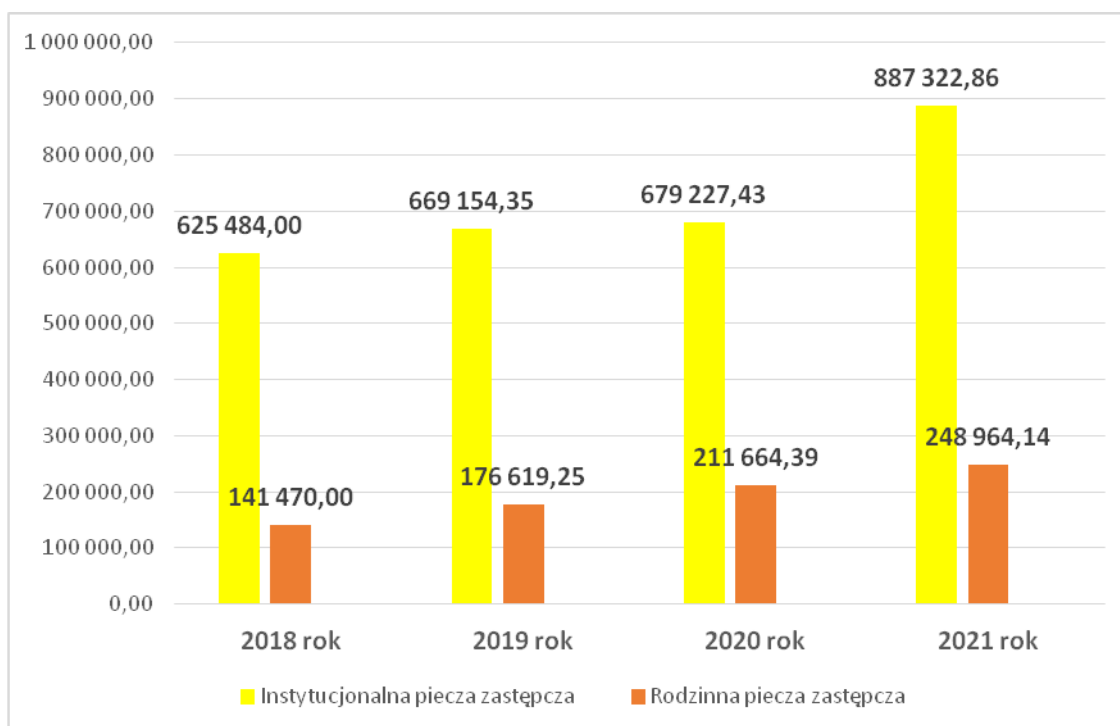
Pieczą zastępczą może być sprawowana w formie rodzinnej (rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka) lub instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze, interwencyjne ośrodki preadopcyjne itp.). Gmina zobowiązana jest do ponoszenia wydatków z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela 11. Ilość dzieci przebywającej w pieczy zastępczej w latach 2018-2021

wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
instytucjonalna piecza zastępcza	625 484,00	669 154,35	679 227,43	887 322,86
rodzinna piecza zastępcza	141 470,00	176 619,25	211 664,39	248 964,14

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne.

Wykres nr 2. Wydatki gminy na pokrycie kosztów pieczy zastępczej w latach 2018-2021

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne na podstawie sprawozdań za lata 2018-2021

Wzrost wydatków związanych z dopłatą Gminy do kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej wynika m.in. z zasady finansowania pobytu dziecka w pieczy.

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, współfinansuje pobyt tego dziecka w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy,
- 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy.

W Kłodzku na przestrzeni ostatnich kilku lat, liczba dzieci, za które ponoszono odpłatność za pobyt w pieczy zastępczej wykazuje tendencję wzrostową.

Wzrasta liczba rodzin niewydolnych wychowawczo, co skutkuje zwiększeniem się liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Dlatego tak bardzo istotne wydaje się podjęcie takich rozwiązań, które będą miały na celu zarówno powrót dziecka do rodziny biologicznej, jak też zapobieganie sytuacjom związanym z umieszczaniem nowych dzieci w pieczy zastępczej poprzez działania o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym.

Tabela 12. Ilość dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

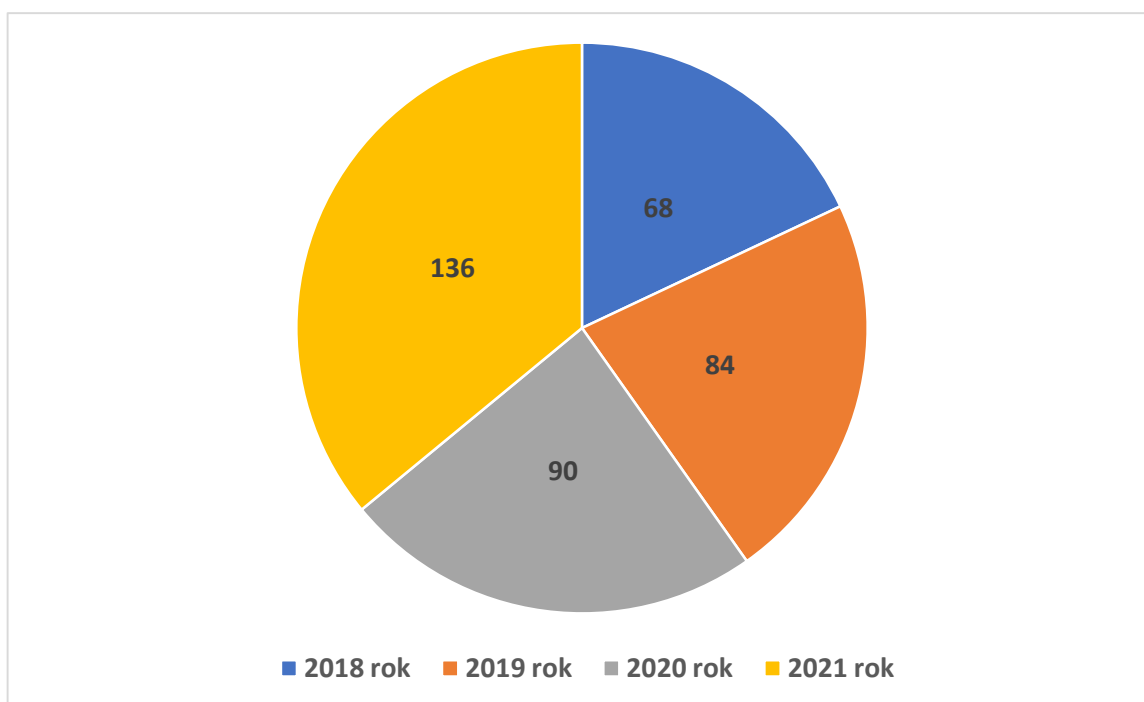
wyszczególnienie	liczba dzieci rok 2018	liczba dzieci rok 2019	liczba dzieci rok 2020	liczba dzieci rok 2021
liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej ogółem	68	84	90	136

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

w tym: liczba dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej	34	46	48	84
w tym: liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	34	38	42	52
w tym: liczba dzieci umieszczonych po raz pierwszy i ponownie w danym roku	16	22	18	45

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne.

Wykres nr 3 Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej ogółem

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne.

Tabela 13. Powody opuszczenia przez dziecko pieczy zastępczej

przyczyna	liczba dzieci rok 2018	liczba dzieci rok 2019	liczba dzieci rok 2020	liczba dzieci rok 2021
przysposobienie/ /adopcja	1	2	1	0
usamodzielnienie się dziecka	4	2	4	4
powrót do rodziny biologicznej	0	8	5	6
RAZEM	5	12	10	10

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne.

Jak widać, najczęstszym powodem opuszczania pieczy zastępczej jest powrót dziecka do rodziny biologicznej. Jest to bardzo pozytywne zjawisko, szczególnie w kontekście trudności, jakie występują podczas pracy z rodziną i na jej rzecz.

Działania realizowane w ramach niniejszego Programu nadal powinny koncentrować się na zwiększeniu dostępności do specjalistycznego poradnictwa, zaangażowaniu specjalistów prowadzących pracę podwórkową, pozyskiwaniu kandydatów na rodziców zastępczych i rodziny wspierające, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnej profesjonalizacji tych usług.

Nie uda się osiągnąć założonych celów bez wzmocnienia roli i funkcji rodziny, podniesienia umiejętności i kompetencji wychowawczych rodziców oraz zabezpieczenia potrzeb bytowych dzieci i rodzin.

Wspieranie rodzin, w szczególności przeżywających trudności w prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku powinno następować w oparciu o:

- pomoc w przewyżnianiu problemów natury opiekuńczo-wychowawczej,
- pomoc w integracji rodziny,
- podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz ich świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny,
- przygotowanie oferty w zakresie poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, medycznego itp.),
- pomoc asystenta rodziny,
- zintensyfikowaną pracę socjalną z rodziną,
- wsparcie interdyscyplinarne rodzin zagrożonych przemocą,
- kierowanie dzieci do placówek wsparcia dziennego (świetlice, kluby, koła zainteresowań itp.),
- partycypację w kosztach związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej,
- pracę z rodziną również w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej,
- zapewnienie dzieciom dożywiania w szkole (przedszkolu) oraz stypendiów szkolnych i pomocy na zorganizowanie wyprawki szkolnej i wypoczynku letniego,
- pomoc finansowa dla rodzin ubogich,
- współpracę z organizacjami, instytucjami i podmiotami działającymi w obszarze wspierania rodziny i dziecka.

3. Asystent rodziny

Przykładem usług pomocowych dla rodziny przeżywającej problemy i trudności opiekuńczo-wychowawcze oprócz działań pracowników socjalnych, pedagogów i psychologów w szkołach może być instytucja „asystenta rodziny”- osoby przygotowanej merytorycznie i wyspecjalizowanej w pracy z rodziną.

Głównym celem działań asystenta rodziny ma być pomoc rodzinom w przewyżnianiu sytuacji, które mogą zagrażać stabilności rodziny i stwarzać trudności opiekuńczo - wychowawcze. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodziny podstawowego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, które umożliwią jej wychowywanie dzieci. Podstawowym zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-

wychowawczych. Celem pracy z rodziną ma być osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, który umożliwi jej wychowywanie dzieci.

Szerokie spektrum zadań stojących przed asystentem rodziny, począwszy od określenia planu pomocy, warunków współpracy, przez właściwe udzielanie rodzinie wsparcia w różnych sytuacjach życiowych, po monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu etapu wsparcia – pomagania rodzinie w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczych, podyktowane jest potrzebą wsparcia rodziny w postaci „czystej” pracy socjalnej. Zadaniem asystenta rodziny jest:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 13a) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Zadania, jakie przypisano asystentowi rodziny, obejmują całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Podstawowym celem, do

jakiego dąży się w pracy z rodziną, jest osiągnięcie przez rodziny podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Realizacja celu opiera się na:

1. diagnozie problemów rodziny poprzez zapoznanie się z wszelkimi informacjami dotyczącymi rodziny,
2. określenie wspólnie z rodziną podstawowych problemów i potrzeb występujących w rodzinie, z którymi rodzina nie poradzi sobie samodzielnie,
3. zmotywowanie rodziny do współpracy i działań zmierzających do pokonywania problemów,
4. sporządzanie planu pomocy z uwzględnieniem metod bezpośredniej pracy z rodziną, zorganizowanie wsparcia środowiskowego poprzez zaproszenie do współpracy wszystkich służb i instytucji, członków rodziny zaangażowanych do współdziałania.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny oraz organizację własnej pracy. Mówiąc o funkcji asystenta rodziny, można wyodrębnić - funkcję wsparcia psychiczno - emocjonalnego, opiekuńczą, doradczą, diagnostyczno - monitorującą, mediacyjną, wychowawczą, motywującą - aktywizującą oraz koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Szczególnie ważnym działaniem jest prowadzenie profilaktycznych działań z rodziną. Działanie to jest istotne zarówno ze względów społecznych jak i ekonomicznych.

Granica prawną interwencji w rodzinie na rzecz dziecka jest przekonanie, że zostało naruszone dobro dziecka lub przepisy prawa rangi ustawowej. Zanim dojdzie do interwencji, rodzina ma prawo oczekiwać, że odpowiednie służby w porę dostrzegą jej problemy i udzielą adekwatnej pomocy. Problem dzieci zaniedbanych oraz funkcjonowanie rodzin problemowych dotyczy wielu dziedzin polityki społecznej i tylko kompleksowe podejście do tego zagadnienia i ścisła współpraca wielu instytucji oraz specjalistów w tym asystenta rodziny przyczyni się do zmniejszenia niekorzystnych zjawisk w tym obszarze.

Tabela 14. Przykładowe rodzaje działań asystenta rodziny⁴

RODZAJE DZIAŁAŃ	PRZYKŁADY
WSPARCIE INFORMACYJNE	<ul style="list-style-type: none"> - dostarczanie informacji dotyczących ofert wsparcia i pomocy rodzinie dostępnych w miejscu zamieszkania oraz na innych poziomach (powiat, województwo); - dostarczanie informacji dotyczących aktywnych form rodzinnej rekreacji i wypoczynku; - dostarczanie informacji dotyczących form zatrudnienia dla rodziców; - dostarczanie informacji dotyczących poradnictwa małżeńskiego i wychowawczego; - prowadzenie działań edukacyjno - informacyjnych i promocyjnych w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem ciąży powikłanej

⁴ Przykłady rodzajów wsparcia zaczerpnięto z: T. Biernat, J. Przeperski, *Zintegrowane wsparcie rodziny w środowisku lokalnym: Centrum dla Rodzin*, dz. cyt.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

WSPARCIE EMOCJONALNE	<ul style="list-style-type: none"> - okazywanie akceptacji, empatii; - tworzenie bezpiecznej i przyjemnej atmosfery; - stwarzanie okazji do bezpiecznego rozładowania napięcia emocjonalnego; - poradnictwo psychologiczne; - interwencja kryzysowe;
WSPARCIE WARTOŚCIUJĄCE	<ul style="list-style-type: none"> - docenianie członków rodziny, wskazywanie ich zasobów indywidualnych, rodzinnych; - pokazywanie rodziny jako wartości; - wzmacnianie więzi wewnątrzrodzinnych i międzypokoleniowych; - pokazywanie dziecku jego wartości; - zwracanie uwagi na wartość kultury rodzinnej; - przeciwdziałanie zjawisko niealimentacji w szczególności w stosunku do rodziców samotnie wychowujących dzieci, w tym dzieci niepełnosprawne;
WSPARCIE INSTRUMENTALNE	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie działań samopomocowych; - organizowanie wolontariatu (np. pogotowie lekcyjne); - wsparcie rozumiane jako zespół działań mających na celu przywrócenie rodzinie samodzielność;
TOWARZYSZENIE	<ul style="list-style-type: none"> - towarzyszenie w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji trudnych i ich realizacja; - wyciąganie wniosków z porażek;
PEDAGOGIZACJA RODZICÓW Z ELEMENTAMI TERAPII I PRACY SOCJALNEJ	<ul style="list-style-type: none"> - dostarczanie wiedzy o celach, zadaniach, treściach, metodach, środkach i uwarunkowaniach procesu wychowawczego; - wymiana informacji o wychowywaniu dziecka w określonej rodzinie oraz określonej sytuacji rodzinnej; - wspólne poszukiwanie rozwiązań problemów wychowawczych; - modelowanie i trening umiejętności opiekuńczo – wychowawczych; - oddziaływanie profilaktyczne wzmacniające kompetencje wychowawcze rodziny; - motywowanie do podnoszenia poziomu wykształcenia członków rodziny; - motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych dorosłych członków rodziny;
MONITOROWANIE POSTĘPÓW	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie w utrzymaniu zmian; - analiza nawrotów do starych przyzwyczajeń; - docenianie konstruktywnych zachowań;
DZIAŁANIE ZARADCZE	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc dzieciom (i innym osobom zależnym) przy udziale krewnych, służb interwencyjnych w zastanej przez asystenta w czasie wykonywania obowiązków służbowych sytuacji zagrażających ich życiu i zdrowiu;
WSPARCIE DUCHOWE	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy dotyczące sensu życia, znaczenie choroby i cierpienia, winy, przebaczenia, śmierci; - wskazanie możliwości udziału w grupach samopomocowych;
ELEMENTY PRACY	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie pomocy materialnej (żywności, ubrania, leki, meble, schronienie); - pomoc w poprawie sytuacji socjalno-bytowej np. zamiana

SOCJALNEJ W TYM WSPARCIE RZECZOWE	mieszkania, aktywizacja zawodowa; - integrowanie środowiska lokalnego (np. poprzez współorganizowanie pikników, zawodów sportowych); - współpraca z innymi służbami działającymi na rzecz kobiet w ciąży i rodzin oraz kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych, rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu
DZIAŁANIA SKIEROWANE NA DZIECI	- wczesne wspomaganie rozwoju dzieci w wieku przedszkolnym: a) prowadzenie zajęć plastycznych w celu stymulowania motoryki, analizy i syntezy wzrokowej; b) prowadzenie zajęć ruchowych; - działania edukacyjne i reedukacyjne wyrównujące deficyty w poziomie wiedzy i umiejętności w wieku szkolnym: a) zachęcanie do udziału w zajęciach pozalekcyjnych; b) motywowanie do nauki; c) doksztalcanie; - włączanie dzieci w życie rodziny;

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne.

Tabela 15. Wysokość środków finansowych wydatkowanych na zatrudnienie asystenta rodziny w latach 2018-2021

Rok	Wysokość środków finansowych wydatkowanych na zatrudnienie asystentów rodziny
2018	79 093,00 zł
2019	115 210,00 zł
2020	100 796,00 zł
2021	99 535,00 zł

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku pozyskuje środki finansowe m.in. z budżetu Wojewódzkiego Urzędu Pracy we Wrocławiu w ramach Funduszu Pracy, co pozwoliło na sfinansowanie w roku 2019 trzech etatów asystentów rodziny, natomiast w latach 2020-2021 stanowiło dodatkowe finansowe wsparcie do utrzymania dwóch etatów asystentów rodziny. Ponadto Gmina Miejska Kłodzko od kilku lat, także w roku 2021 realizuje „Program asystent rodziny na rok 2021”, wg którego rocznie zostaje przyznany z Funduszu Pracy jednorazowy dodatek do wynagrodzenia asystentów rodzin w kwocie brutto 2 000,00 zł – proporcjonalnie do wymiaru etatu.

Asystenci ci objęli swoim wsparciem rodziny dysfunkcyjne przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, a także podjęli pracę z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w celu poprawy sytuacji rodzin i umożliwieniu powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Tabela 16. Liczba zatrudnionych asystentów rodziny w latach 2018-2021

Rok	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny
2018	2
2019	3
2020	2
2021	2

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne.

Tabela 17. Ilość rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018-2021

Rok	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodziny
2018	35
2019	38
2020	31
2021	33

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne.

Jak wynika z powyższych zestawień, ilość rodzin objętych wsparciem asystenta pozostaje na mniej więcej tym samym poziomie, za wyjątkiem roku 2019. Kiedy było zatrudnionych 3 asystentów. Jednakże same liczby nie odzwierciedlają ogromu pracy asystenta z rodziną, nie mówiąc o fakcie, że do rodzin objętych wsparciem asystenta nie wlicza się rodzin, z którym zakończono współpracę, a które muszą być przez co najmniej 3 miesiące przez niego monitorowane. Na koniec roku 2021 wyliczono, iż średni czas pracy asystenta z rodziną wynosi 28 miesięcy, czyli ponad dwa lata, podczas gdy w założeniu akademickim – powinna trwać maksymalnie 3 lata. Jednakże wydłużają współpracę z asystentem przypadki rodzin, w których wśród dorosłych opiekunów występuje upośledzenie umysłowe lub choroby przewlekłe, lecz są więzi i sąd nie dopatrywał się zaniedbań lub innych form przemocy wobec dzieci. Takie rodziny muszą być objęte opieką asystenta praktycznie do czasu aż wszystkie dzieci staną się dorosłe.

Rozdział II Wsparcie rodzin z dziećmi Gminy Miejskiej Kłodzko

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych oraz związane z wypłacaniem świadczeń z funduszu alimentacyjnego i podejmowaniem działań wobec dłużników alimentacyjnych wynikające z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Dla prawidłowego funkcjonowania rodziny ważne jest, aby miała ona zapewnione odpowiednie warunki bytowe, w szczególności dochód pozwalający zaspokoić co najmniej podstawowe potrzeby. Jedną z istotnych form wsparcia dla rodzin jest system wsparcia finansowego. Wsparcie to realizowane jest przede wszystkim przez system świadczeń rodzinnych, który stanowi podstawowy instrument polityki rodzinnej, również poprzez

świadczenia wychowawcze, których wypłacanie w 2022 r. przejął ZUS, natomiast OPS realizuje tylko swoje wcześniej wydane decyzje.

Zadania te mają na celu zabezpieczenie finansowe rodzin z dziećmi i osób niepełnosprawnych w celu prawidłowego wypełniania funkcji rodzinnych, w szczególności prokreacyjnej, opiekuńczej, wychowawczej i edukacyjnej.

1. Zasiłki rodzinne

Rodzina w celu prawidłowego funkcjonowania w środowisku oraz wypełniania swoich podstawowych funkcji musi posiadać odpowiednie zabezpieczenie finansowe.

Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami stanowią już stały element pomocy adresowanej dzieciom, szczególnie w wieku szkolnym, który ma za zadanie wzmocnić budżet domowy rodzin.

System świadczeń rodzinnych kierowany jest nie tylko do rodzin najuboższych ale także

do rodzin średnio zamożnych. W tym miejscu należy podkreślić wyraźną odrębność systemu świadczeń rodzinnych od systemu pomocy społecznej, aczkolwiek oba te systemy są ze sobą powiązane i łącznie odzwierciedlają przyjęty przez państwo zakres świadczeń socjalnych. Różnią je jednak: cel, kryteria dostępu, charakter świadczeń.

Większość świadczeń rodzinnych oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego, przyznawane są na okres zasiłkowy. Okres zasiłkowy dot. świadczeń rodzinnych rozpoczyna się w listopadzie danego roku, a kończy w październiku roku następnego, natomiast okres zasiłkowy dot. świadczeń z funduszu alimentacyjnego rozpoczyna się w październiku danego roku, a kończy we wrześniu roku następnego.

Jedynie pomoc udzielana w formie zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, świadczenia rodzicielskiego oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka przyznawana jest niezależnie od ustanowionych okresów świadczeniowych tj. z chwilą złożenia wniosku.

Ustawodawca, dostrzegając potrzebę większego wsparcia rodzin z dziećmi, znowelizował obowiązujące przepisy. Wprowadzając mechanizm wyliczania dochodu „złotówka za złotówkę”, umożliwiono przyznanie świadczeń rodzinnych także tym rodzinom, które w niewielkim stopniu przekraczają ustalone kryteria dochodowe. W takim przypadku pomniejsza się wysokość wypłacanego świadczenia o kwotę przekraczającą kryterium ustawowe.

Kolejnym pozytywnym rozstrzygnięciem jest nowy rodzaj wsparcia, jakim jest świadczenie rodzicielskie, adresowane do rodzin, w których urodziło się dziecko. Pomoc ta pozwala na realizację niezbędnych potrzeb życiowych matki i dziecka w okresie pierwszych dwunastu miesięcy i daje szansę na sprawowanie pełnej opieki nad dzieckiem w sytuacji braku zasiłku macierzyńskiego.

Prawo do świadczeń rodzinnych (poza zasiłkiem pielęgnacyjnym, świadczeniem rodzicielskim i świadczeniem pielęgnacyjnym) oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego, uwarunkowane jest sytuacją finansową. Zasiłek dla opiekuna pobierany jest niezależnie od sytuacji finansowej.

Od kilku lat obowiązuje również uproszczona dla wnioskodawców procedura ubiegania się o przyznanie świadczeń rodzinnych. Wnioskodawcy są zobligowani do złożenia

wniosku, natomiast Ośrodek w przypadku, kiedy nie występuje utrata lub uzyskanie dochodu, samodzielnie pozyskuje dane z ewidencji pesel, Ministerstwa Finansów i ZUS.

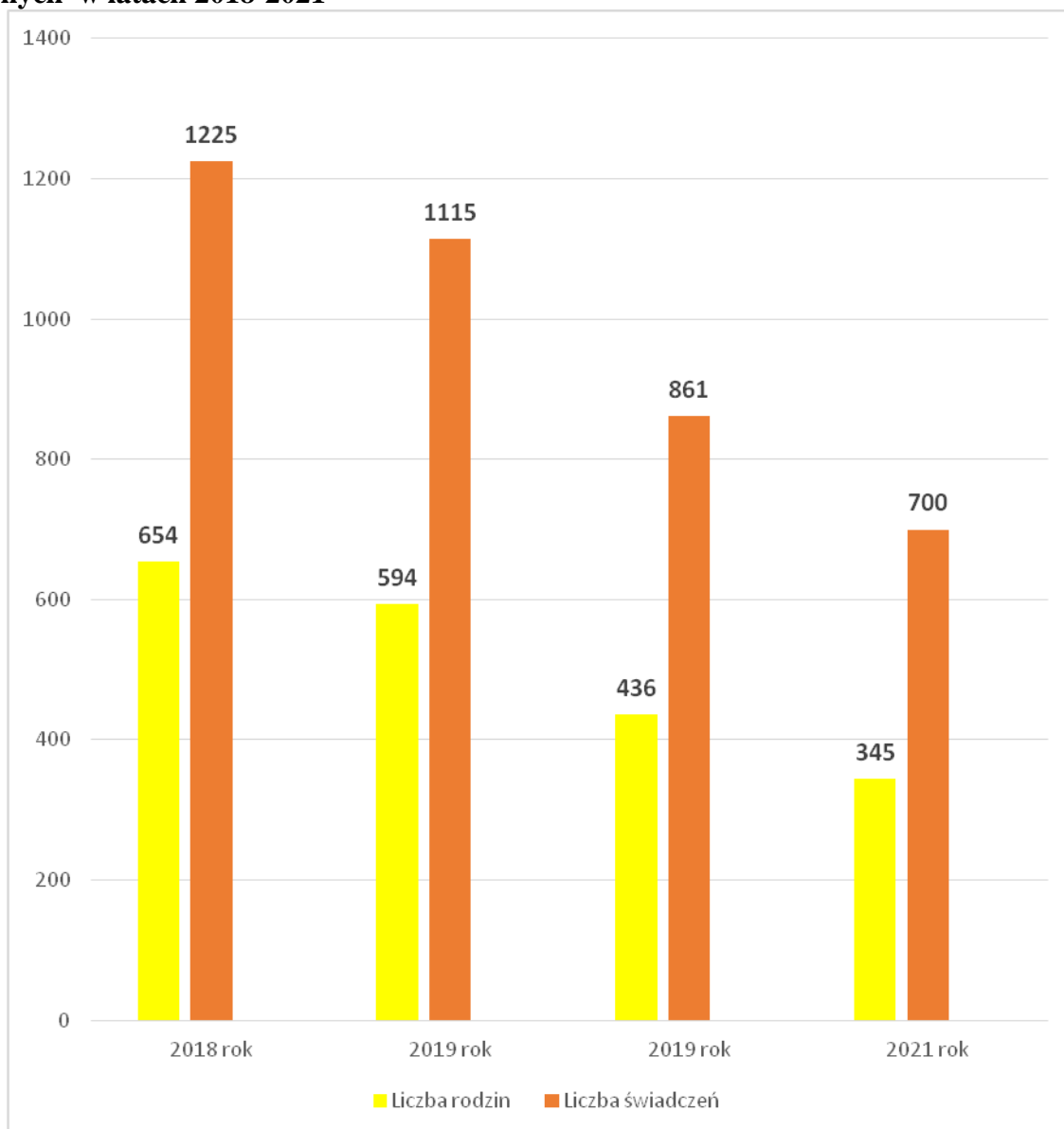
Tabela 18. Liczba rodzin i liczba przyznanych im świadczeń w latach 2018-2021

wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
liczba rodzin	654	594	436	345
liczba świadczeń	1225	1115	861	700

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne.

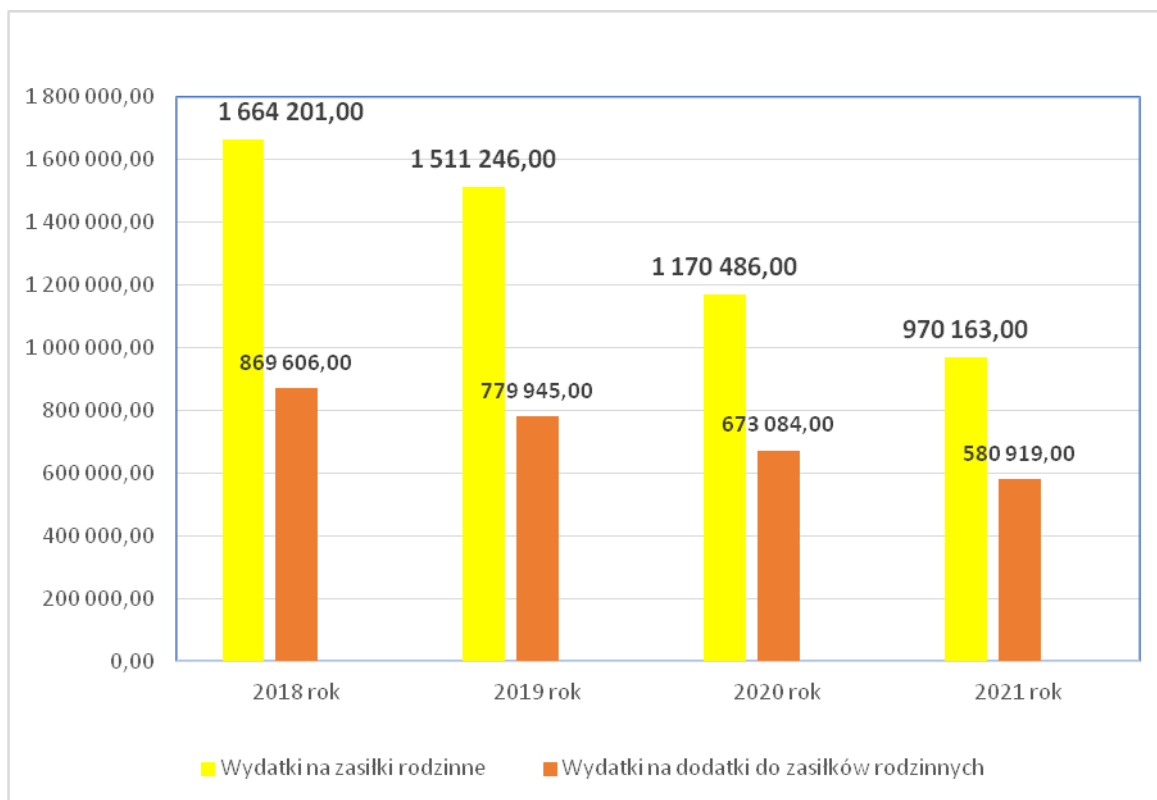
Mimo tych wszystkich udogodnień dla wnioskodawców, jak widać z powyższego wykresu, liczba rodzin i w związku z tym liczba udzielanych świadczeń rodzinnych spada z każdym rokiem, co jest niewątpliwie skutkiem spadku demograficznego obecnego w całej Polsce, a więc też i w Kłodzku.

Wykres nr 4. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych w latach 2018-2021

Podobnej zmianie ulegają także wydatki przeznaczane na ten cel. Mimo mniejszej liczby dzieci, ale podnoszonej wartości świadczeń w poszczególnych okresach zasiłkowych, wydatki na zasiłki rodzinne oraz dodatki do nich maleją z każdym rokiem.

Wykres nr 5. Wydatki na zasiłki rodzinne i dodatki w latach 2018-2021

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne

2. Realizacja zadań w ramach ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” określa uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin do wsparcia w zakresie dostępu do:

1. świadczeń opieki zdrowotnej,
2. instrumentów polityki na rzecz rodziny.

Z uprawnień skorzystać może:

- każda kobieta, w ciąży i jej rodzina (w zakresie informacji i poradnictwa na temat rozwiązań wspierających rodzinę),
- rodziny, w których przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; oznacza to ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu,
- kobiety, które otrzymały informację o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu,
- kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych,

- kobiety, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka z powodu: poronienia, urodzenia dziecka martwego, urodzenia dziecka niezdolnego do życia, urodzenia dziecka obciążonego wadami wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami.

Pomoc i wsparcie asystenta rodziny

Zgodnie z art. 8. ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” rodzina jest uprawniona w określonych ustawą sytuacjach do poradnictwa w zakresie:

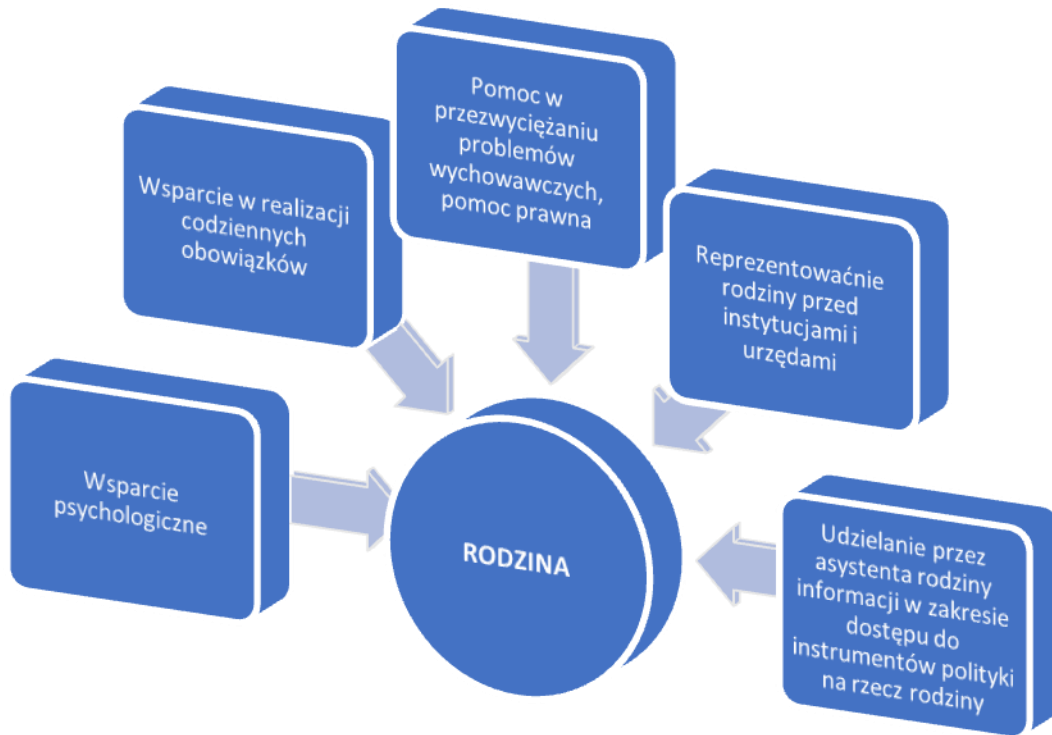
- 1) przezwycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka;
- 2) wsparcia psychologicznego;
- 3) pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych;
- 4) dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Podstawą do skorzystania z uprawnień jest **zaświadczenie**, które potwierdza ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu. Zaświadczenie o chorobie, powstałej w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, można otrzymać od lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, który posiada specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii.

Ponadto, zaświadczenie wydane przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, który posiada specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii, specjalistę w dziedzinie pediatrii, uprawnia **dzieci do 18 roku życia** do:

- skorzystania z wyrobów medycznych, na zasadach określonych w ustawie „Za życiem”,
- korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach.

Wykres nr 6. Przykładowe wsparcie asystenta rodziny w ramach ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Dodatkowe uprawnienia i możliwości:

1. Okres okołoporodowy:

- badania, które wykrywają potencjalne nieprawidłowości w ciąży (diagnostyka prenatalna),
- od 4 do 9 dodatkowych wizyt położnej w opiece nad dzieckiem (tzw. wizyty patronażowe) oraz większa ilość wizyt poradnictwa edukacji przedporodowej; od 21 tygodnia ciąży do rozwiązania, położne przygotowują będą kobiety do porodu i rodzicielstwa; edukacja przedporodowa dotyczyć będzie porodu, położu, karmienia piersią i rodzicielstwa,
- poród w szpitalu na najwyższym specjalistycznym poziomie (III poziom referencyjny) - zgodnie ze wskazaniami lekarskimi,
- koordynowana opieka nad kobietą w ciąży, zwłaszcza w ciąży powikłanej; podczas porodu i położu kobieta będzie miała zapewnioną opiekę położniczą, w tym zabiegi wewnątrzmaciczne, zgodnie ze standardami opieki położniczej nad ciążą i ciążą patologiczną; noworodek będzie mieć zapewnioną opiekę neonatologiczną,
- wsparcie kobiety karmiącej piersią (poradnictwo laktacyjne), zwłaszcza, jeśli dziecko urodziło się przed ukończeniem 37 tygodnia ciąży lub ważyło w chwili porodu poniżej 2500 gramów.

2. Dziecko z orzeczoną niepełnosprawnością:

- porady jak pielęgnować i wychowywać dziecko,
- pierwszeństwo w udzielaniu świadczeń opieki zdrowotnej,

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

- pomoc psychologiczna dla rodziców,
- rehabilitacja lecznicza,
- wyroby medyczne, takie jak pieluchomajtki, cewniki, protezy - na podstawie zlecenia upoważnionej osoby,
- zakup leków poza kolejnością,
- opieka nad dzieckiem na czas urlopu bądź odpoczynku (tzw. opieka wytchnieniowa) - rodzicom oraz opiekunom przysługuje do 120 godzin takiej opieki. Będzie ona zapewniona:
 - w dziennych ośrodkach wsparcia - placówkach całodobowych,
 - w placówkach systemu oświaty (np. szkołach),
 - w ramach umowy z organizacją pozarządową na opiekę nad dzieckiem - również indywidualną,
 - przez udział osoby niepełnosprawnej w różnych formach wypoczynku zorganizowanego,
 - opieka poprawiająca jakość życia osób w ostatniej fazie choroby (opieka paliatywna i hospicyjna w warunkach domowych lub stacjonarnych),
 - kompleksowe usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne,
 - inne świadczenia wspierające rodzinę, w tym pomoc prawna (prawa rodzicielskie i uprawnienia pracownicze),
 - informacje o innych formach wsparcia zawartych w ustawie „Za życiem”.

3. Jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł

Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeśli wystąpiła do sądu z wnioskiem o przysposobienie dziecka) bez względu na dochód, po wypełnieniu stosownego wniosku oraz podpisaniu zawartych w nim oświadczeń i dołączeniu wymaganych dokumentów.

Tabela 19. Liczba jednorazowych wypłaconych świadczeń w ramach programu „Za życiem” w latach 2018-2021

wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021
liczba świadczeń	2	4	2	1
kwota świadczeń w zł	8 000,00	16 000,00	8 000,00	4 000,00

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne.

Rozdział III Projektowane wsparcie rodzin Gminy Miejskiej Kłodzko w latach 2022-2024

1. Baza instytucjonalna wsparcia rodziny na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko

BAZA INSTYTUCJONALNA WSPARCIA RODZINY NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ KŁODZKO	
OBSZAR WSPARCIA	INSTYTUCJA
OBSZAR AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ I RYNKU PRACY	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowy Urząd Pracy w Kłodzku, - Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku, - lokalne firmy i przedsiębiorcy, - stowarzyszenia, fundacje realizujące projekty dofinansowane z zewnętrznych źródeł i ukierunkowane na aktywizację zawodowo - społeczną.
OBSZAR OŚWIATY	<ul style="list-style-type: none"> - publiczne przedszkola prowadzone przez Gminę Miejską Kłodzko: <ol style="list-style-type: none"> 1. Przedszkole nr 1 w Kłodzku, ul. Grunwaldzka 4; 2. Przedszkole nr 2 w Kłodzku, ul. Boh. Getta 4; 3. Przedszkole nr 3 w Kłodzku, ul. Warty 6; 4. Przedszkole nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi i Oddziałami Specjalnymi im. Jana Brzechwy w Kłodzku, ul. Boh. Getta 9; - niepubliczne przedszkola i punkty przedszkolne prowadzone na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko: <ol style="list-style-type: none"> 1. Przedszkole Niepubliczne „Promyczek”, ul. Drzymały 1 a; 2. „Akademia Przedszkolaka” Niepubliczne Przedszkole, ul. Rodzinna 61; 3. Przedszkole Niepubliczne Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej, ul. Wandy 6 4. Przedszkole Niepubliczne „Przyjaciół Dzieci”, ul. Przyjaciół Dzieci 3; 5. Niepubliczny Terapeutyczny Punkt Przedszkolny Subrideo, ul. Harcerzy 6/1 - szkoły prowadzone przez Gminę Miejską Kłodzko: <ol style="list-style-type: none"> 1. Szkoła Podstawowa nr 1 im. Adama Mickiewicza w Kłodzku, ul. Zawiszy Czarnego 5; 2. Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Kłodzku, ul. Zamiejska 24; 3. Szkoła Podstawowa nr 3 im. kpt. Stanisława Betleja w Kłodzku, ul. Jana Pawła II 4; 4. Szkoła Podstawowa nr 6 im. Unii Europejskiej w Kłodzku, ul. Bohaterów Getta 22; 5. Szkoła Podstawowa nr 7 im. Tadeusza Kościuszki w Kłodzku, ul. H. Sienkiewicza 61; - szkoły ponadpodstawowe i szkoły wyższe prowadzone na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko, w tym szkoły i placówki niepubliczne: <ol style="list-style-type: none"> 1. Zespół Szkół Społecznych w Kłodzku, ul. Daszyńskiego 12,

	<p>2. Zespół Szkół Alternatywnych w Kłodzku, ul. Łużycka 8; 3. Zespół Szkół Technicznych w Kłodzku, ul. Boh. Getta 6; 4. Kłodzka Szkoła Przedsiębiorczości, ul. Szkolna 8, 5. I Liceum Ogólnokształcące im. B. Chrobrego w Kłodzku, ul. Wojska Polskiego 11; 6. Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące w Kłodzku, ul. Warty 21; 7. Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Żak w Kłodzku, ul. Daszyńskiego 8; 8. Prywatne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Omnibus, ul. Bohaterów Getta 22, 9. Policealna Szkoła dla Dorosłych Centrum Nauki i Biznesu Żak w Kłodzku, ul. Daszyńskiego 8; 10. Policealne Studium Informatyki Edukacja w Kłodzku, ul. Wypiańskiego 2F; 11. Policealna Szkoła Zawodowa Żak w Kłodzku, ul. Daszyńskiego 8; 12. Ośrodek Kształcenia Dorosłych w Kłodzku, ul. W. Łukasińskiego 1; 13. Ośrodek Kształcenia Dorosłych Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, ul. W. Łukasińskiego 1, 14. Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu - filia Kłodzko, ul. Zawiszy Czarnego 3; 15. Sudecka Wyższa Szkoła w Kłodzku, ul. W. Łukasińskiego 4; 16. Wyższa Szkoła Medyczna w Kłodzku, ul. Warty 21; - stowarzyszenia prowadzące zajęcia pozaszkolne (w tym zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne) na terenie Kłodzka: 1. ZHP Chorągiew Dolnośląska, ul. Wojska Polskiego 18, 57-300 Kłodzko; 2. Stowarzyszenie Rodziców na Rzecz Rozwoju Edukacji Szkolnej „Siódemka” przy Szkole Podstawowej nr 7 w Kłodzku, ul. Sienkiewicza 61, 57-300 Kłodzko; 3. Stowarzyszenie Rodziców na Rzecz Rozwoju Edukacji Szkolnej „Siódemka” przy Szkole Podstawowej nr 6 w Kłodzku, ul. Sienkiewicza 61, 57-300 Kłodzko; 4. Stowarzyszenie „Aktywna Trójka” przy Szkole Podstawowej nr 3 w Kłodzku, ul. Jana Pawła II 4, 57-300 Kłodzko; 5. Uczniowski Klub Sportowy IMPULS, ul. Jana Pawła II 4, 57-300 Kłodzko przy Szkole Podstawowej nr 3 w Kłodzku; 6. Akrobatyka Kłodzko, ul. Jana Pawła II 4, 57-300 Kłodzko przy Szkole Podstawowej nr 3; 7. Stowarzyszenie „Aktywna Trójka” ul. Jana Pawła II nr 4, 57 – 300 Kłodzko przy SP 3; 8. Fundacja Razem Możemy Więcej przy Domu Dziecka w Kłodzku, ul. J. Korczaka 1, 57-300 Kłodzko w CAL; - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Kłodzku.</p>
<p align="center">OBSZAR PROMOCJI I</p>	<p>- Ośrodek Sportu i Rekreacji, - Kłodzki Ośrodek Kultury, - Punkt Informacji Turystycznej,</p>

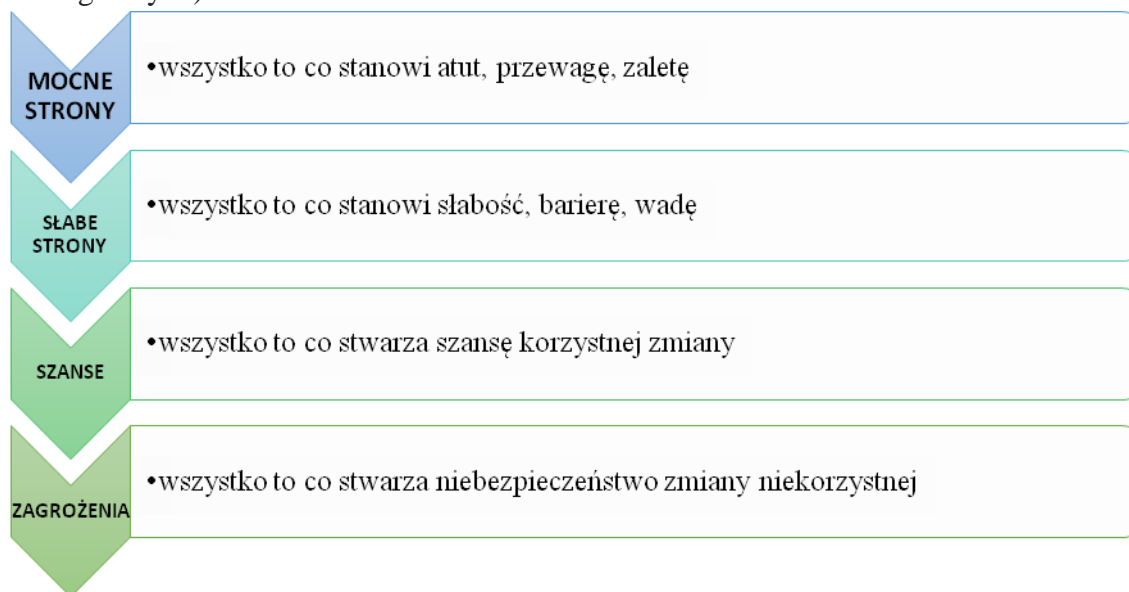
TURYSTYKI	<ul style="list-style-type: none"> - Twierdza Kłodzko, - Muzeum Ziemi Kłodzkiej.
OBSZAR KULTURY, SPORTU I REKREACJI	<ul style="list-style-type: none"> - Kłodzki Ośrodek Kultury, a w nim: - kino „Dąbrówka”, - zajęcia dla dorosłych i dla dzieci: Teatr tańca, Studio tańca „Fikander”, Studio baletowe dla dzieci, Małe i Duże Studio Plastyczne, Teatr JODA, Studio piosenki „Jak kto chce”, „Aktywny Senior” – zajęcia taneczne, „Aktywny Senior” - gimnastyka umysłu, gimnastyka relaksacyjna, Grupa fotograficzna „Bardzo, bardzo dorosłe dzieci”, Klub Pań, które potrafią, Chór „Lutnia”; - stowarzyszenia sportowe działające na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko, - Uczniowskie Kluby Sportowe, - Muzeum Ziemi Kłodzkiej, - Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Kłodzku, - Kryta Pływalnia, - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kłodzku, a w nim: - sekcje sportowe, - hala sportowo-widowiskowa, - stadion wraz z kompleksem sportowym, - basen odkryty, - baza noclegowa.
OBSZAR OCHRONY ZDROWIA	<ul style="list-style-type: none"> - „Salus” Centrum Medyczne NZOZ sp. z o.o., - Przychodnia lekarska NZOZ „Eskulap” Spółka Partnerska, - Centrum Protetyki Słuchu „Fono”, - Przychodnia Rejonowa, - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego Agata Wrońska – Kocąb, - Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna, - Przychodnia Ogólnolekarska, - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Kłodzki Obwód Lecznictwa Kolejowego Sp. z o.o., - NZOZ Poradnia Lekarska „Familia”, - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej LIFE-MED, - Zespół Opieki Zdrowotnej, - Przychodnia Kłodzko - ProDiagno - Przychodnia Lekarzy Specjalistów, - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej INTERMED w Kłodzku, - Poradnia otolaryngologiczna, - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Kłodzku.
OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO	<ul style="list-style-type: none"> - Komenda Powiatowa Policji w Kłodzku, - Straż Miejska w Kłodzku, - Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kłodzku.
OBSZAR POMOCY SPOŁECZNEJ	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku, - Ośrodek Interwencji Kryzysowej, - Punkt Konsultacyjny,

	<ul style="list-style-type: none">- Centrum Aktywności Lokalnej w Kłodzku, a w nim Placówka Wsparcia Dziennego,- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy,- stowarzyszenia, fundacje, organizacje pozarządowe,- placówki pieczy zastępczej.
--	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o Stanie Miasta za 2020 rok oraz informacji pozyskanych w bazie internetowej.

2. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest techniką służącą do porządkowania i analizy informacji. Jest stosowana jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Analiza SWOT polega na podzieleniu zebranych informacji na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

MOCNE STRONY

1. Sprzyjające położenie geograficzne do rozwoju turystyki oraz handlu.
2. Rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna.
3. Rozwinięta infrastruktura oświatowa Gminy, w tym szkoły i przedszkola.
4. Dobre wyposażenie szkół w materiały dydaktyczne, pomoce naukowe oraz sprzęt multimedialny.
5. Działalność organizacji pozarządowych, zwłaszcza realizujących zadania zlecone z zakresu opieki nad bezdomnymi czy przy realizacji usług opiekuńczych.
6. Działalność świetlic środowiskowych prowadzonych przez stowarzyszenia.
7. Działalność Placówki Wsparcia Dziennego w Centrum Aktywności Lokalnej.
8. Funkcjonowanie Dziennego Domu Seniora w Centrum Aktywności Lokalnej.
9. Funkcjonowanie Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy.
10. Funkcjonowanie jednostek działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych (GKRPA, ZI, Punkt Konsultacyjny, OIK, Asystent rodziny).
11. Wykształcona i kompetentna kadra działająca w obszarze pomocy społecznej, oświaty, poradnictwa specjalistycznego.
12. Duża sieć placówek ochrony zdrowia.

13. Ogólnodostępne wydarzenia lokalne o charakterze kulturalnym, sportowym lub rekreacyjnym umożliwiające spędzenie czasu wolnego mieszkańcom.
14. Rozwinięta baza kulturalno- turystyczna.
15. Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna.
16. Realizacja programów unijnych.
17. Realizacja programów rządowych finansowanych z budżetu państwa.
18. Podejmowanie dodatkowych pozaustawowych działań na rzecz społeczności lokalnej.
19. Funkcjonowanie stołówek szkolnych.
20. Działalność i współpraca instytucji wspierających rodzinę.
21. Współpraca między instytucjami.
22. Doświadczenie w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych.
23. Praca z rodziną poprzez monitoring i diagnozę sytuacji rodziny.
24. Realizacja programów profilaktycznych przez różne podmioty.
25. Otwartość samorządu lokalnego na dialog ze społeczeństwem.
26. Integrująca rola placówek oświatowych.
27. Realizacja Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny
28. Specjalistyczne usługi opiekuńcze (dla dzieci).
29. Zajęcia edukacyjne i relaksacyjne prowadzone przez Kłodzkie Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji

SLABE STRONY

1. Stały spadek liczby ludności Gminy na przestrzeni lat.
2. Wzrost udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP.
3. Niewystarczające środki finansowe do zatrudnienia nowych pracowników, specjalistów (psycholog, pedagog, pomoc prawna).
4. Brak grup samopomocowych w Gminie dla osób dotkniętych problemem przemocy.
5. Brak rodzin wspierających na terenie Gminy i brak chętnych w Gminie do bycia rodzinami wspierającymi.
6. Brak wolontariatu na rzecz wspierania rodziny.
7. Nawarstwianie problemów społecznych w mieście (wandalizm, przypadki stosowania przemocy, pijaństwo w parkach i podwórkach).
8. Duży wzrost postępowań w ramach procedury NK.
9. Zbyt mała ilość propozycji spędzania wolnego czasu dla młodzieży starszej zagrożonej demoralizacją.
10. Brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych.
11. Wyuczona bezradność i roszczeniowość u części rodzin korzystających z pomocy społecznej.
12. Brak cyklicznych warsztatów dla rodzin.
13. Niska aktywność społeczno - zawodowa za strony osób korzystających z pomocy społecznej.

SZANSE

1. Rozwój turystyki, a przez to rozwój gospodarczy Gminy – tworzenie nowych miejsc pracy.
2. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
3. Pozyskanie środków zewnętrznych, poza budżetem gminy, na realizację zadań.
4. Prowadzenie projektów socjalnych.
5. Realizacja lokalnych programów pomocowych skierowanych do rodzin.
6. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
7. Zmniejszenie liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.
8. Pełne wykorzystanie potencjału i zasobów organizacji pozarządowych i potencjału intelektualnego mieszkańców Gminy.
9. Szkolenie i podnoszenie kompetencji kadry działającej na rzecz rodzin.
10. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.
11. Szeroki wachlarz pomocy społecznej oraz realizacja programów rządowych.
12. Realizacja programów profilaktycznych wspierających zdrowy styl życia.
13. Aktywne działania na rzecz instytucji „rodziny wspierającej”.
14. Aktywne działania na rzecz powstania grup samopomocowych.
15. Kontynuacja pracy asystentów rodziny.
16. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz budowania spójnego systemu wspierania rodziny (wspólne warsztaty, konsultacje, szkolenia, zespoły ds. wsparcia rodziny).
17. Rozwój programów profilaktycznych i edukacyjnych mających na celu integrację rodziny i reintegrację rodzin wykluczonych społecznie – działania środowiskowe (kampanie społeczne, spotkania).
18. Prowadzenie programów rozwijających umiejętności wychowawcze skierowane do rodziców.
19. Współpraca z instytucjami, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.
20. Funkcjonowanie placówek świadczących pomoc we wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka.
21. Rozwój zdalnych form wsparcia.

ZAGROŻENIA

1. Niska aktywność zawodowa i społeczna wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej.
2. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach i zaburzenie więzi rodzinnych.
3. Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców.
4. Spowolnienie gospodarcze związane z epidemią.
5. Niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, niespójność, częste zmiany i trudności w interpretacji przepisów.
6. Wzrost agresji w społeczeństwie, polaryzacja postaw.
7. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
8. Zanik więzi, tradycji rodziny.

9. Zjawiska patologiczne (alkoholizm, przemoc domowa).
10. Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy”.
11. Eurosieroctwo.
12. Niewystarczające środki finansowe na zatrudnienie specjalistów.
13. Brak chęci współpracy rodziny.
14. Brak rodzin wspierających.
15. Brak grup samopomocowych.
16. Częste zmiany pracowników wykonujących zawód asystenta rodziny lub ich zupełny brak.
17. Wypalenie zawodowe kadry oświaty i pomocy społecznej działającej na rzecz dzieci i rodzin.
18. Wzrost kosztów utrzymania rodziny.
19. Poczucie braku bezpieczeństwa (szczególnie związane z sytuacją epidemii koronawirusa oraz obecną wojną na Ukrainie).
20. Konieczność pozostawania w izolacji w związku z epidemią koronawirusa i związane z tym utrudnienia w niesieniu skutecznego wsparcia.
21. Wzrost problemów emocjonalnych związanych z koniecznością utrzymywania dystansu społecznego (np. zanik więzi międzyludzkich, zaburzenia lękowe, alienacja).

3. Adresaci Programu

- 1) Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu prawidłowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone marginalizacją społeczną, wykluczeniem społecznym, zamieszkujące na terenie miasta Kłodzka.
- 2) Rodziny biologiczne, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej zamieszkujące na terenie miasta Kłodzka.
- 3) Kobiety w ciąży i rodziny w ramach ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
- 4) Pracownicy, instytucje, organizacje, stowarzyszenia podejmujące działania na terenie miasta Kłodzka na rzecz wsparcia rodzin z dziećmi.
- 5) Rodzice, opiekunowie korzystający z pomocy w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

4. Cel operacyjny i cele szczegółowe oraz kierunki działań

CEL OPERACYJNY: rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w Gminie Miejskiej Kłodzko, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji.
2. Zwiększenie umiejętności opiekuńczo wychowawczych rodziny.
3. Podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodziny.

4. Praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym.
5. Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.
6. Podejmowanie działań profilaktycznych na rzecz rodziny.

Kierunki działań:

1. Prowadzenie pracy socjalnej w celu wsparcia rodziny, odnalezienia zasobów własnych rodziny i wykorzystanie ich przeciwdziałając problemom patologii i demoralizacji.
2. Wsparcie finansowe rodziny składające się z pomocy finansowej oraz dożywiania dzieci w ramach Programu „Posilek w domu i w szkole”.
3. Wsparcie rzeczowe.
4. Realizacja Programu „Posilek w domu i w szkole” poprzez m.in. upowszechnianie zdrowego stylu życia, poprawa poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.
5. Wsparcie asystenta rodziny.
6. Pomoc w nauce oraz zagospodarowanie dzieciom wolnego czasu.
7. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie wspierania rodziny.
8. Wspieranie działalności świetlic socjoterapeutycznych, klubów sportowych, klubów młodzieżowych.
9. Wprowadzenie dodatkowej formy pomocy pracy socjalnej jaką jest streetworking.
10. Realizacja projektów socjalnych na rzecz rodziny.
11. Poradnictwo specjalistyczne.
12. Wdrażanie lokalnych instrumentów polityki prorodzinnej
13. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży.
14. Tworzenie oferty i infrastruktury do aktywnego spędzania czasu wolnego przez rodzinę.
15. Wspieranie rodziny w wypełnianiu swoich funkcji poprzez rozszerzenie bezpłatnego poradnictwa.
16. Poprawa jakości zasobów komunalnych, budowa tanich mieszkań.
17. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
18. Monitorowanie sytuacji i wzrostu liczby rodzin zagrożonych uzależnieniami, bezdomnością.
19. Pomoc w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa FEAD 2014-2020
20. Konsultacje wychowawcze dla rodziców.
21. Wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci.
22. Terapia i mediacja rodzinna.
23. Organizowanie grup wsparcia.
24. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem.
25. Prowadzenie akcji społecznych.
26. Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
27. Aktywizacja społeczno-zawodowa.
28. Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
29. Szkolenie i podnoszenie umiejętności przez pracowników instytucji wspierających rodzinę.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

- 30. Wspieranie i propagowanie idei aktywności społecznej.
- 31. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz realizacji wsparcia dla rodzin.
- 32. Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych.
- 33. Dodatkowe wsparcie finansowe rodzin.
- 34. Wsparcie rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
- 35. Realizacja Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.

5. Partnerzy i źródła finansowania

PARTNERZY	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	CZAS REALIZACJI ZAKŁADANYCH KIERUNKÓW DZIAŁAŃ
<ul style="list-style-type: none"> - OPS - UM - PCPR - PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ - ORGANIZACJE POZARZĄDOWE - FUNDACJE - PLACÓWKI OŚWIATOWE - POLICJA - SĄD - KURATORZY 	<ul style="list-style-type: none"> - BUDŻET GMINY - BUDŻET POWIATU - BUDŻET PAŃSTWA - ŚRODKI ZEWNĘTRZNE - FUNDUSZE UE - ŚRODKI WŁASNE FUNDACJI, ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH 	REALIZACJA CIĄGŁA

6. Działania, prognoza i ewaluacja celów szczegółowych

Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w Gminie Miejskiej Kłodzko, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.			
Działania – realizacja celu operacyjnego nr 1			
Zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji.			
działania	realizatorzy	wskaźniki	prognoza zmian
1. Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej.	OPS w Kłodzku	Liczba rodzin: - objętych pracą socjalną, - korzystających z pomocy finansowej i rzeczowej w OPS.	Poprawa sytuacji materialnej rodzin.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci dożywiania, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.	OPS w Kłodzku	Liczba rodzin, dzieci i osób dorosłych korzystających z posiłków, lub zasiłków celowych na zakup żywności.	Poprawa sytuacji materialno – bytowej rodzin.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

3. Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendium szkolnego, zasiłku szkolnego, stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe.	Gmina Miejska Kłodzko - Wydział Edukacji i Spraw Społecznych w Urzędzie Miasta w Kłodzku	Liczba osób objętych wsparciem stypendialnym, w tym socjalnym, naukowym, sportowym.	Poprawa sytuacji dzieci i młodzieży z biedniejszych rodzin, a także wyrównywanie szans edukacyjnych.
4. Organizowanie i współfinansowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, przemoc) lub organizacja zajęć feryjnych i wakacyjnych w pandemii.	Gmina Miejska Kłodzko, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku letniego i zimowego współfinansowanego przez gminę.	Poprawa sytuacji dzieci i młodzieży z biedniejszych rodzin, a także wyrównywanie szans edukacyjnych.
5. Organizacja pomocy doraźnej w postaci jednego gorącego posiłku dziennie w sytuacji kryzysowej występującej na skalę masową.	OPS w Kłodzku	Liczba osób/rodzin, którym przyznano pomoc.	Poprawa sytuacji rodzin w sytuacji kryzysowej-pandemii.
Działania – realizacja celu operacyjnego nr 2 Zwiększenie umiejętności opiekuńczo wychowawczych rodziny.			
działania	realizatorzy	wskaźniki	prognoza zmian
1. Zapewnienie usługi asystenta rodziny.	OPS w Kłodzku	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	Wzmocnienie wypełniania prawidłowych ról w rodzinie.
2. Prowadzenie i rozwój placówki wsparcia dziennego w CAL.	Gmina Miejska w Kłodzku, CAL w Kłodzku	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach placówki.	Stworzenie środowiska przyjaznego dzieciom.
3. Realizacja ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Placówki oświatowe, Biblioteka, organizacje pozarządowe, KOK	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych.	Wyrównanie szans edukacyjnych. Stworzenie dzieciom warunków do prawidłowego rozwoju.
4. Realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”.	OPS w Kłodzku	Ilość złożonych wniosków. Ilość wydanych Kart.	Promowanie wartości rodzinnych, spędzania wspólnego czasu z rodziną.
Działania – realizacja celu operacyjnego nr 3 Podnoszenie jakości i efektywności usług na rzecz wspierania rodziny.			
działania	realizatorzy	wskaźniki	prognoza zmian
1. Doskonalenie pracy w zakresie asysty rodzinnej (w tym szkolenia).	OPS w Kłodzku	Liczba szkoleń.	Wdrożenie nowych metod pracy i większa efektywność pracy z

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

			rodziną.
2. Doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz rodzin z dziećmi (szkolenia).	OPS w Kłodzku, placówki oświatowe	Liczba szkoleń i liczba uczestniczących w nich osób.	Wdrożenie nowych metod pracy i większa efektywność pracy z dziećmi i rodziną.
3. Prowadzenie cyklicznych superwizji dla pracowników instytucji.	OPS w Kłodzku	Liczba superwizji. Liczba osób.	Wdrożenie nowych metod pracy i większa efektywność pracy z rodziną.
4. Monitoring rodzin dysfunkcyjnych.	OPS w Kłodzku	Liczba zgłoszeń o objęcie wsparciem asystenta. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta. Liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę asystenta z powodu: - osiągnięcia celów, - zaprzestania współpracy przez rodzinę, - braku efektów.	Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi Zmniejszenie ilości dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.
5. Monitoring osób opuszczających pieczę zastępczą.	OPS w Kłodzku	Liczba osób po opuszczeniu pieczy zastępczej i powody opuszczenia przez nie pieczy zastępczej.	Zmniejszenie ilości dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.
6. System prawno - psychologiczny na rzecz rodzin.	OPS w Kłodzku, Zespół Interdyscyplinar ny, placówki oświatowe, PCPR w Kłodzku	Liczba udzielonych porad: prawnych, psychologicznych, interwencyjnych dot. przeciwdziałania przemocy, psychopedagogicznych	Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa rodzin z dziećmi.
Działania – realizacja celu operacyjnego nr 4 Praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym.			
działania	realizatorzy	wskaźniki	prognoza zmian
1. Prowadzenie pogłębionej pracy socjalnej w oparciu o kontrakt socjalny.	OPS w Kłodzku	Liczba zawartych kontraktów socjalnych. Liczba rodzin objętych pracą socjalną.	Usamodzielnienie się rodzin w rozwiązywaniu trudnych problemów, z którymi boryka się rodzina. Wzmocnienie wypełniania prawidłowo ról w rodzinie.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

2. Prowadzenie pracy socjalnej i monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych.	OPS w Kłodzku	Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną. Liczba wszczętych postępowań NK. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	Poprawa bezpieczeństwa dzieci w rodzinach biologicznych. Zapewnienie bezpieczeństwa.
3. Dążenie do reintegracji rodziny poprzez pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej	OPS w Kłodzku	Liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej. Liczba rodzin, z którymi pracuje asystent w celu powrotu dzieci do rodziny biologicznej.	Poprawa bezpieczeństwa dzieci w rodzinach biologicznych. Poprawa funkcjonowania rodzin.
4. Zapewnienie poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	OPS w Kłodzku, PCPR w Kłodzku, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kłodzku, Punkt Konsultacyjny	Liczba osób korzystających z poradnictwa. Liczba udzielonych porad. Liczba podmiotów udzielających wsparcia.	Poprawa bezpieczeństwa dzieci w rodzinach biologicznych. Poprawa funkcjonowania rodzin.
5. Ścisła współpraca z organizacjami pozarządowymi i kościelnymi oraz instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie.	OPS w Kłodzku, Urząd Miasta w Kłodzku, PCPR w Kłodzku, organizacje pozarządowe	Liczba instytucji i organizacji pracujących na rzecz dziecka i rodziny.	Stworzenie przyjaznego środowiska dzieciom. Poprawa bezpieczeństwa dzieci. Stworzenie warunków do właściwego rozwoju dzieci.
Działania – realizacja celu operacyjnego nr 5 Zapewnienie bezpieczeństwa dziecka i rodzinie.			
działania	realizatorzy	wskaźniki	prognoza zmian
1. Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	OPS w Kłodzku, PCPR w Kłodzku	Liczba spotkań w zespole ds. ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	Poprawa funkcjonowania rodziny. Powrót większej ilości dzieci do rodziny biologicznej.
2. Podejmowanie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	OPS w Kłodzku, PCPR w Kłodzku, placówki opiekuńczo-wychowawcze	Liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych. Liczba spotkań zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.	Poprawa funkcjonowania rodziny. Powrót większej ilości dzieci do rodziny biologicznej.
3. Współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w	OPS w Kłodzku	Wysokość poniesionych nakładów	Zmniejszenie nakładów finansowych na pobyt dzieci w pieczy

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

instytucjonalnej pieczy zastępczej.		finansowych. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej.	zastępczej.
4. Podejmowanie działań profilaktycznych na rzecz rodziny oraz zwiększanie dostępności innych usług społecznych, takich jak terapia odwykowa, terapia dla sprawców przemocy i innych w miarę potrzeb wynikających z planu pracy z rodziną.	OPS w Kłodzku, GKRPA w Kłodzku, OIK w Kłodzku, Punkt Konsultacyjny	Liczba osób skierowanych na terapię dla sprawców przemocy. Liczba osób skierowanych na terapię odwykową.	Poprawa funkcjonowania rodzin i właściwego wypełniania przez nie wyznaczonych ról społecznych.
5. Zapobieganie przemocy w rodzinie.	OPS w Kłodzku, Zespół Interdyscyplinarny w Kłodzku.	Liczba prowadzonych postępowań NK. Liczba zakończonych postępowań NK z uwagi na brak zasadności prowadzenia postępowań, ustanie przemocy w rodzinie. Liczba wszczętych w danym roku procedur „NK”.	Poprawa bezpieczeństwa w rodzinach.
Działania – realizacja celu operacyjnego nr 6			
Podejmowanie działań profilaktycznych na rzecz rodziny.			
działania	realizatorzy	wskaźniki	prognoza zmian
1. Podejmowanie działań profilaktycznych (dot. uzależnień, przeciwdziałania przemocy) kierowanych do dzieci i młodzieży.	OPS w Kłodzku, Placówki oświatowe, KOK, OSiR, organizacje pozarządowe, CAL, GKRPA	Liczba działań/akcji.	Stworzenie przyjaznego środowiska dzieciom i ich rodzinom. Poprawa bezpieczeństwa dzieci. Stworzenie warunków do właściwego rozwoju dzieci.
2. Organizowanie akcji i wydarzeń promujących znaczenie więzi rodzinnych i integrujących rodziny.	OPS w Kłodzku, GKRPA w Kłodzku, organizacje pozarządowe, PCPR w Kłodzku, KOK, OSiR w Kłodzku, placówki oświatowe	Liczba przeprowadzonych akcji i wydarzeń.	Poprawa relacji rodzinnych. Kształtowanie prawidłowych wzorów funkcjonowania rodziny.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

3. Podjęcie działań zmierzających do propagowania i powołania rodzin wspierających rodzinę biologiczną.	OPS w Kłodzku, GKRPA w Kłodzku, organizacje pozarządowe, PCPR w Kłodzku	Liczba powołanych rodzin wspierających. Liczba akcji.	Kształtowanie prawidłowych wzorów funkcjonowania rodziny. Poprawa funkcjonowania rodzin.
4. Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych.	Placówki oświatowe, KOK, OSiR, organizacje pozarządowe, CAL	Liczba zrealizowanych form wsparcia. Liczba dzieci objętych wsparciem.	Stworzenie dzieciom i młodzieży prawidłowych warunków wszechstronnego rozwoju.
5. Uczestnictwo i realizacja projektów promujących działania profilaktyczne na rzecz rodziny.	OPS w Kłodzku, Placówki oświatowe, KOK, OSiR, organizacje pozarządowe, CAL, GKRPA	Liczba zrealizowanych programów, projektów. Liczba osób uczestniczących w programach, projektach.	Kształtowanie prawidłowych wzorów funkcjonowania rodziny. Poprawa funkcjonowania rodzin.

7. Monitoring i ewaluacja

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka,
- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

Realizacja działań podejmowanych w ramach Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 będzie monitorowana i ewaluowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku pod kątem powyżej wymienionych efektów. Gromadzone będą dane i informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania pozwalające określić i wprowadzić ewentualne zmiany w Programie.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami, fundacjami i stowarzyszeniami w celu zabezpieczenia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.

Program jest dokumentem otwartym i długofalowym. Z założenia może podlegać modyfikacjom w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny.

Zgodnie z wymogami ustawowymi realizacja programu będzie przedkładana Radzie Miejskiej w Kłodzku do dnia 31 marca każdego roku.

Podsumowanie.

Najważniejszym założeniem niniejszego Programu jest stworzenie jak najlepszych warunków do poprawy jakości życia rodzin z dziećmi mieszkających na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko. Wspieranie rodziny, które nadal prowadzone będzie w formie bezpośredniej pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowywaniu dziecka, będzie miało charakter naprawczy i profilaktyczny.

Efektom tych działań ma być to, że rodziny będą lepiej funkcjonować przy pomocy i wsparciu zewnętrznych źródeł, ale przy jednoczesnym poszanowaniu autonomii rodziny i wykorzystaniu jej własnych zasobów tak, aby każda rodzina samodzielnie mogła rozwiązać swoje problemy i prawidłowo wypełniać funkcje opiekuńczo-wychowawcze.

Poprzez działania diagnostyczne, profilaktyczne i kompensacyjne rodzina będzie mogła sama rozwiązać własne problemy pojawiające się w jej życiu.

Dokonywanie zmian w życiu jest procesem wieloetapowym.

Podstawową zasadą pomagania - przy zastosowaniu metody towarzyszenia - jest wspólne z rodziną poszukiwanie rozwiązań trudnych sytuacji oraz wsparcie rodziny i jej członków w rozwiązywaniu pojawiających się problemów, ale głównym celem wsparcia jest dążenie do takiego stanu, ażeby rodzina była w stanie - na etapie późniejszym - sama rozwiązywać swoje problemy, pokonywać trudności, czyli ażeby stała się w pełni samodzielna.

Bibliografia

1. Brągiel J., Janke A., Kawula S., *Pedagogika rodziny*, Toruń 1999.
2. Biernat T, Przeperski J, *Zintegrowane wsparcie rodziny w środowisku lokalnym: centrum dla rodzin*, Toruń 2015.
3. Domaradzki P., Krzyszkowski J., *Wsparcie dziecka w rodzinie i pieczy zastępczej. Ujęcie praktyczne*, Łódź 2016.
4. Cudak S., *Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego*, [w:] *Pedagogika rodziny*, red. S. Cudak, Kielce 2007.
5. Firlit-Fesnak G., Leszczyńska B., Pol G., Sondej K., Szałaj M., *System wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w województwie łódzkim. Skuteczność i efektywność funkcjonowania rodzin wspierających i asystentów rodziny*, Wrocław b.r.
6. Godula A., Oremus B., Seweryn J., Staniszevska J., *Zeszyt metodologiczny. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej*, Kraków 2019.
7. Goldenberg H. I., *Terapia rodziny*, Kraków 2006.
8. Janowska J, *Poradnik asystenta rodziny*, Wrocław, b.r.
9. Krasiejko I., *Asystentura rodziny. Rekomendacje metodyczne i organizacyjne*, Warszawa 2016.
10. Regulska A., *Wsparcie rodziny*, Kraków 2017.
11. Żebrowski J., *Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej*, [w:] *Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie*, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001.

UZASADNIENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny tworzony jest z mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 447, z późniejszymi zmianami), która w art. 176 ust. 1 nakłada na gminy obowiązek „*opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny*”.

Zawarte w niniejszym Programie działania pomocowe mają za zadanie wsparcie rodziny w prawidłowym wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem opracowanym na lata 2022-2024. Założeniem Programu jest wielopłaszczyznowe wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa, a także wsparcie i wzmocnienie rodziny w prawidłowym jej funkcjonowaniu oraz podejmowanie działań profilaktycznych i zapewnienie środków finansowych na realizację zadań ustawowych.

Działania zawarte w niniejszym Programie realizowane będą zgodnie z przyjętym budżetem przy współpracy wszystkich instytucji i jednostek organizacyjnych wg ich kompetencji i obszaru działań na rzecz rodziny.

Wobec powyższego uchwalenie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 jest konieczne i uzasadnione.